

že stěžovatel vykročil z mezí nutné obrany jen ze strachu, což chrání stěžovatele proti tomu, aby mu nebyl souzený skutek a jeho výsledek přičítán jako zločin, nezbavuje ho však zodpovědnosti podle 335 tr. z., jednal-li nedbale; vyslovujeť poslední věta § 2 tr. z., že vykročení z nutné obrany, způsobené (jedině) strachem, leknutím nebo poděšením, může býti podle okolností trestáno jako trestný čin z nedbalosti podle ustanovení druhého dílu trestního zákona. Podle této věty označuje zákon vykročení z mezí nutné obrany za případně trestné, shledávaje důvod trestnosti v nedbalosti pachatelově při páchání skutku, který vykazuje, protože by jinak o něm na tomto místě vůbec jednáno nebylo, veškeré jak objektivní, tak i subjektivní složky zločinu, tedy zejména i úmysl směřující k poškození dotčeného jím právního statku, ale nepřičítaný za úmysl zlý, protože byl vyvolán nátlakem bezprávního útoku. Z toho je zřejmo, že se nedbalost předpokládaná poslední větou § 2, písm. g) tr. z. nevztahuje na samotnou povahu skutku, nýbrž na poměr skutku k rozsahu nutné obrany. Nedbale ve smyslu tohoto ustanovení jedná tudíž pachatel nikoli již, když věděl nebo mohl poznati, že skutek může přivoditi nebo zvětšiti nebezpečí pro život, zdraví nebo tělesnou bezpečnost, nýbrž teprve tehdy, když věděl nebo mohl poznati, že jednání to nebylo k odvrácení útoku nutné, buď že za tím účelem vůbec nebylo třeba skutku ohrožujícího ony statky, nebo že nebylo třeba ohroziti je v té míře, ve které skutečně ohroženy a i poškozeny byly.

Posuzuje-li se věc s těchto právních hledisek a vychází-li se z rozsudkových zjištění, nelze seznati, že rozsudek je právně mylný. Nalézací soud přihlížel ke zvláštnímu duševnímu stavu, který byl u stěžovatele vyvolán strachem z útoku M-ova. Závěry nalézacího soudu, že si obžalovaný přes strach a poděšení v době činu mohl uvědomiti, že překročuje hranice spravedlivé a nutné obrany, jsou formálně bezvadné a věcně správné, uváží-li se zejména, že za situace, jak ji zjistil nalézací soud v rozsudku, nebylo k odvrácení útoku M-ova vůbec třeba vystřeliti přímo do jeho těla.

K výtce stížnosti, že rozsudek je mylný, když vyvozuje překročení nutné obrany také z toho, že se obžalovaný mohl útoku vyhnouti útekem, se připomíná, že i bez ohledu na toto stanovisko prvního soudu je ostatní argumentace rozsudku správná a není otřesena zmíněným názorem, podle judikatury arci pochybným. K tomu přistupuje, že rozsudek zjišťuje, že obžalovaný vypálil proti M. dvě rány, z nichž jedna podle posudku znalců lékařů zasáhla M-a ze zadu.

Čís. 5955.

Členové vlády nepatří pro obor zákona o ochraně cti k veřejným úředníkům, pokud se týče k orgánům po rozumu § 14, odst. 5 zákona o ochraně cti a jsou proto odkázáni na ochranu cti žalobou soukromou.

Rozhodnutí o výkladu stíhaného projevu, tudíž i o tom, zda je v něm způsobem dostačujícím označen předmět projevu, je otázkou právní.

(Rozh. ze dne 3. září 1937, Zm I 570/37.)

Obžalovaný A. napsal a v periodickém tiskopise P. dal uveřejnit článek nadepsaný »Bere rukama i nohama — a je povýšen«. V tomto článku, navazuje na zprávu jednoho denního listu o tom, že nedávno byl na divisního generála povýšen důstojník (brigádní generál), o němž se vojenský dodavatel N., aniž byl za to stíhán, před svědky vyjádřil, že bere rukama i nohama, kritisoval a pranýřoval obžalovaný tento zjev a zakončil svůj projev odstavcem, v němž — mimo jiné — uvedl: »Že generál, který bere rukama i nohama, byl povýšen, mě u nás nepřekvapuje.« Odstavcem obsahujícím tuto větu cítilo se dotčeno na cti ministerstvo národní obrany. Ministr národní obrany udělil veřejnému žalobci podle § 14, odst. 3, č. 4 (správně ovšem podle č. 3) zákona o ochraně cti zmocnění, aby stíhal pisatele závadného článku veřejnou žalobou pro přečin pomluvy, resp. utržení na cti, spáchaný na ministerstvu národní obrany. Na základě tohoto zmocnění podal veřejný žalobce na A. žalobu pro přečin pomluvy podle § 2 zákona čís. 108/1933 Sb. z. a n. Nalézací soud zprostil obžalovaného podle § 259, čís. 2 (správně čís. 1) tr. ř. obžaloby.

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku krajského soudu, zrušil napadený rozsudek jako zmatečný a vrátil věc nalézacímu soudu, aby o ní znovu jednal a rozhodl.

Z d ů v o d ů :

Zmateční stížnosti státního zastupitelství, uplatňující jedině důvod zmatečnosti podle § 281, čís. 9 a) — správně 9 c) — tr. ř., nelze upříti oprávnění.

Kmetský soud zprostil podle § 259, čís. 2 tr. ř. obžalovaného z obžaloby pro přečin pomluvy podle § 2 zák. č. 108/1933 Sb. z. a n. z toho důvodu, že se ministerstvo národní obrany nemůže cítiti dotčeno obsahem inkriminované stati na své cti, ježto průměrný a nestranný čtenář periodického časopisu »P.«, který není určen pro širokou veřejnost a v němž byl inkriminovaný článek otištěn, nemůže při jeho přečtení dospěti k názoru, že se závadný odstavec dotýká ministerstva národní obrany. K dalšímu odůvodnění tohoto názoru uvádí kmetský soud v rozsudku, že důstojníky vyšších hodností jmenuje prezident republiky (§ 64, odst. 1, čís. 8 ústavní listiny), a to k návrhu vlády (§ 81, písm. c) ústavní listiny), nikoli tedy ministerstvo národní obrany, kterážto ustanovení ústavní listiny vyvstanou průměrnému a nestrannému čtenáři na mysli. Dospěl tedy kmetský soud k názoru, že zde chybí aktivní legitimace na straně ministerstva národní obrany, a že by se mohl cítiti obsahem inkriminovaného článku na své cti dotčen pouze ministr národní obrany — pro svoji osobu.

Kmetský soud nepostupoval nesprávně, pokud při rozhodování o tom, zda se obsah pozastaveného článku dotýká cti ministerstva národní obrany, postavil se na stanovisko průměrného nestranného čtenáře. Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyslovil opětovně, že při zkoumání otázky, zda uveřejněný článek směřuje proti cti určité osoby (úřadu), je směrodatné stanovisko průměrného nestranného čtenáře, totiž otázka, zda si

takový čtenář časopisu, o nějž jde, podle obsahu článku mohl uvědomiti a zda mu bylo poznatelné, že se urážlivý projev dotýká uvedené osoby (rozh. č. 3207, 3828, 3977, 4654 Sb. n. s. a j.).

Pokud zmateční stížnost státního zastupitelství tvrdí opak, dostává se do rozporu s uvedeným právním názorem nejvyššího soudu jako soudu zrušovacího, od kteréhožto názoru se odchýliti nemá nejvyšší soud důvodu.

Nelze však upřítí oprávnění zmateční stížnosti státního zastupitelství, pokud namítá, že je nesprávný a právně pochybený názor kmetického soudu, že se obsahem stíhaného článku nemůže cítiti dotčeno ministerstvo národní obrany, ježto prý průměrný a nestranný čtenář nemůže dospěti k názoru, že se závadný odstavec dotýká jmenovaného ministerstva. Vytýká tedy zmateční stížnost, že kmetický soud pochybil, když znamená ve stíhaném článku obsažená neuznal za dostačující k označení ministerstva národní obrany jako úřadu dotčeného na cti obsahem tohoto článku.

Zmateční stížnost napadá takto stanovisko nalézacího soudu, že k podání žaloby je v souzené věci oprávněn jen ministr národní obrany a nikoli státní zastupitelství zakročující se zmocněním, jež udělil ministr národní obrany, hledě k útoku na čest ministerstva národní obrany, podle § 14, odst. 3, č. 4 zákona o ochraně cti (správně podle § 14, odst. 3, č. 3 cit. zák.).

Kdyby bylo toto stanovisko správné, neměla by místa žaloba veřejná, která by nemohla býti opřena ani o ustanovení § 14, odst. 5 cit. zákona, když pro dosah zákona o ochraně cti členové vlády nepatří k veřejným úředníkům, pokud se týče orgánům po rozumu § 14, odst. 5 zák. o ochraně cti a jsou proto odkázáni na ochranu cti žalobou soukromou. To vysvětluje jasně z okolností, že vládní návrh zákona o ochraně cti uvedl na příslušném místě (§ 10, odst. 5) vedle veřejných úředníků a orgánů výslovně předsedu a členy vlády, kdežto ústavně-právní výbor tyto osoby při úpravě ustanovení § 14, odst. 5 vynechal, což ve své zprávě (tisk 2268 posl. němovny 1933, str. 29, 30) výslovně odůvodňuje tím, že nepokládá za účelné, aby toto ustanovení platilo také o trestných činech spáchaných proti předsedovi nebo členu vlády nebo proti guvernérů Podkarpatské Rusi (viz k tomu Bernat-Jiskra, Ochrana cti, str. 37; Steiner, Schutz der Ehre, 1937, str. 62, 63; odůvodnění osnovy trestního zákona 1937, str. 397; jinak jen V. S. v Právniku 1937, str. 382).

Nemaje za to, že stíhaná stať článku vůbec nenapíňuje skutkovou podstatu trestného činu, nýbrž zastává jen názor, že oprávnění ku podání žaloby přísluší v souzeném případě pouze ministru národní obrany, byl by měl napadený rozsudek opřítí zprošťující výrok důsledně o ustanovení § 259, č. 1 tr. ř. a nikoli č. 2. Svými vývody proti uvedenému stanovisku rozsudku uplatňuje zmateční stížnost hmotněprávní zmatek podle § 281, č. 9 c) tr. ř. mylně označený za zmatek podle § 281, č. 9 a) tr. ř., neboť otázka, zda v příčině žalobní legitimace obstojí stanovisko napadeného rozsudku či názor zmateční stížnosti, závisí v souzeném případě na smyslu a dosahu stíhaného projevu a na rozhodnutí o vý-

kladu takového projevu, tudíž i o tom, zda v něm je způsobem d o s t a č u j í c í m označen předmět urážlivého projevu, což jest otázkou právní (srov. Steiner: Schutz der Ehre str. 47, dále Steiner: Empfiehlt sich im Rechtsmittelverfahren gegen ein Gerichtshofurteil in Strafsachen eine Ueberprüfung der Tatfragen? str. 95, 96.)

Výtka, nesprávného právního posouzení, činěná zmatečnými stížnostmi s hlediska uvedeného zmatku, je pak plně oprávněna.

Rozsudek sám zjišťuje, že návrhy na povýšení brigádního generála na generála divisního procházejí několika odděleními ministerstva národní obrany, až do presidia. Z tohoto zjištění nutno při zkoumání aktivní legitimity vycházeti, kdyžťe ze stíhaného článku neplyne, že má snad na mysli jen poslední článek řetězu administrativních úkonů vedoucích k takovému povýšení. Článku je naopak rozuměti tak, že má na mysli celý normální jmenovací úkon, a to nejen od návrhu resortního ministra počínaje, nýbrž i přípravu tohoto návrhu podle organizace našich úřadů obvyklou, tedy i resortní činnost ministerstva národní obrany. Za tohoto stavu věcí je zřejmo, že, posuzuje-li se obsah článku se stanoviska průměrného a nestranného čtenáře, inkriminovaná část článku, obsahující výtku, že byl povýšen generál, který bere rukama i nohama, směřovala aspoň po stránce objektivní též proti ministerstvu národní obrany, jakožto úřadu podstatně zúčastněnému na povýšení generála brigádního na divisního, byť i jen na pracích takové povýšení připravujících, zvláště když stíhaný článek ani slovem nenaznačuje, že k povýšení, o něž jde, došlo snad proti vůli příslušných referentů a úředníků jmenovaného ministerstva. Bylo proto ministerstvo národní obrany, i když nebylo v článku výslovně jmenováno, označeno způsobem pro průměrného čtenáře onoho článku postačujícím. Že článek byl snad zároveň namířen i proti jinému subjektu, jako na př. proti ministru národní obrany, nebo proti jiným ústavním činitelům, je zcela nerozhodno.

Je proto právní názor kmetského soudu, že zde schází aktivní legitimity, právně pochybený a použil proto soud zákona nesprávně, pokud jde o otázku, zda tu je činení obžaloba podle zákona potřebná (§ 281, č. 9 c) tr. ř.). — — — —

Čís. 5956.

Nejde — pre nedostatok vedomia pachateľovho o bezprávnosti činu — o zločin podľa § 330 tr. zák., vnikol-li manžel, ktorý nebol so svojou manželkou rozlúčený, násilím do bytu svojej svokry a manželky, aby si ztadiaľ odviezol svoje nedospelé deti a odniesol svoje veci bez jeho vedomia odstránené zo spoločného bytu.

(Rozh. zo dňa 4. septembra 1937, Zm III 401/37.)

N a j v y š š í s ú d v trestnej veci proti A. pre zločiny násilného porušenia domáceho pokoja zmätočnú sťažnosť náhradných súkr. žalobkýň M. a N. zčasti odmietol, zčasti zamietol.